

Identități pierdute, identități recuperate – jurnalul berlinez al Norei Iuga[1]

Prof.dr.Nicoleta Ifrim

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Abstract: *Our study is focused on the narrative identity as it is pointed out within the confessing discourse of Nora Iuga, a Romanian writer who is self-defining by using the diary mirror-text.*

Keywords: *narrative identity, diary, Nora Iuga*

În jurnalul berlinez al Norei Iuga, relația narativizată a Eului cu Celălalt este transpusă prin intermediul unei scriituri a căutării de sine a celei care, „aruncată” în Marea Istorie, transcrie un scenariu inițiativ puternic marcat identitar, angajând „relations dialogiques avec les autres” definiți drept „donneurs de sens” [Taylor, 1994, 52-54] În perspectiva Joannei Nowicki, o astfel de scriitură descrie „une Europe rêvée” care „se retrouve face à une Europe réelle”, „cette Autre Europe séparée de l’Occident par les aléas de l’Histoire” care proiectează, în narațiunea post-totalitară o „européanité revendiquée” creată de „la cohabitation culturelle avec les pays de l’Union européenne, à laquelle beaucoup de pays de l’ex-Est ont immédiatement souhaité *appartenir*. Cette situation nouvelle suscite de nombreux débats tant à l’ouest qu’à l’est du continent – débats non dépourvus d’inquiétudes, notamment identitaires.” [Nowicki 2001, 285-299]

Din alt punct de vedere, jurnalul Norei Iuga propune o narațiune de tip interfață Est-Vest, un „discurs asupra Istoriei” elaborat de către „celălalt european”: „Contrairement à majorité des Occidentaux, qui découvrent le monde soit par conquête, soit en accueillant les autres chez eux, soit à travers des voyages de découverte, les Autre Européens connaissent plutôt l’expérience de l’assimilé, de l’exote, de l’allégoriste et de l’exilé, pour reprendre la classification du voyageur moderne proposée par Tzvetan Todorov. Par conséquent, ils ont tendance à l’«autocélébration identitaire», car leur identité est souvent ébranlée par une histoire politique mouvementée.” [Nowicki, 2001 : 289] Astfel, narațiunea „menmonică” suprapusă textului confesiv „mettant en évidence des logiques identitaires dissonantes entre elles mais relativement constituées, comme il advient pour les transfuges changeant d’espace social: l’individu n’a pas un seul principe d’unité, mais plusieurs.” [Kaufmann, 2004 : 164] În logica lui J.C. Kaufmann, această „pluralité interiorisée” definește, pentru Nora Iuga, o construcție ficțională care „n’est pas une pure illusion biographique; l’individu doit en effet parvenir à la forger avec un maximum d’éléments crédibles tirés de son histoire. Il doit ensuite transformer cette représentation en grille de perception des nouveaux schèmes et d’intériorisation de ceux qui auront été sélectionnés. Il doit enfin, à partir de la version la plus récente incluant les derniers schèmes intériorisés, travailler à la reformulation de toute son architecture intérieure.” [Kaufmann, 2004 : 168] Este o strategie asumată de Nora Iuga, în finalul jurnalului său: „Mama mare m-a învățat că atunci când ești invitat într-o familie trebuie să ai minima politețe de a te duce cu un buchet de flori. Dar ce face un scriitor care a primit o mare bursă la Berlin și, într-un moment de supremă exaltare, s-a hotărât să-și dedice un an din viață - între 2009 și 2010 - acestui nou *Oraș al luminilor*, scriind un jurnal berlinez în semn de recunoștință pentru onoarea acordată. Am ajuns aproape de finalul acestei cărți, citesc și recitesc ce-am scris până acum și nu pot să nu observ râsul cu gura până la urechi, datul cu trifla, *miștoul*, că sună mai suculent decât *ingratitudea*, cu care abordez eu, o biată stăncuță pe acest falnic *condor*, după ce că mi-a îngăduit să fac parte din nesfârșitul păsăret migrator care-l însoțește. Mi se face rușine. Știu că Berlinul merită infinit mai mult, dar eu nu sunt un scriitor care laudă și nici unul care scrie *frumos* ca să-și cumpere voturi, de altfel mi-e și greu să mă stabilesc, așa că fac ce fac și evadez. Tot ce mi-a dat Berlinul în acest sejur, de un an încoace, mai bun și mai bun, au fost călătoriile, marile călătorii, mereu imprevizibile, nesfârșite mereu. Așadar Berlinul mi-a dat *lumea*. Nimeni nu mi-a dat vreodată mai mult și dacă o să vreau să iau ceva cu mine pe planeta care mi-o fi hărăzită, mi-aș pune în rucsac - cum altădată marele Wulfila Biblia gotică în drum spre Upsala - jurnalul meu berlinez, în care mi-am făcut și eu mica mea provizie de lume.” [Iuga, 2010: 281-282] Astfel, parcursul identitar al Norei Iuga proiectează „a step further than cracking open the code of majority; it proceeds to use this code as raw material for representing a disempowered politics or positionality that has been rendered unthinkable by the dominant culture.” [Muñoz 1999: 31]

Este marcată în acest fel devenirea identitară a scriitoarei, dar și căutarea reperelor sale interioare: „Ai impresia că tu, privitorul, te afli într-o poziție naturală și peisajul a luat-o razna sau invers. Curând te obișnuiești și devine amuzant. E ca în Riesenrad, la Viena. Îți vine să te bucuri și să verși în același timp” [Iuga, 2010: 7], „Mi-a spus să mă duc în Potsdamer Platz. L-am ascultat. Descopăr o altă planetă. O senzație de pierdere a identității. Imensitatea noilor construcții încape în ochii mei, devine o dimensiune palpabilă. Simt un rău cosmic, o strivire fizică, spaima de a fi pentru o clipă proiectată într-un viitor pe care nu-l voi cunoaște niciodată; și de ce atât de acută prezența unui inexorabil final? A unui cataclism care ar putea șterge într-o secundă geniul, izbânda, tot acest urcuș suprauman pe care materia gânditoare îl parcurge în chinuri, ispășită irezistibil de perfecțiune. Acești monștri de sticlă, aceste zeități trufașe, neasemănătoare între ele și totuși legate într-un proiect unic, captive într-o rețea de afinități care le umanizează. Și iarăși senzația de vid când, apropiindu-te prea tare, nu vezi capătul - deruta, ameteala că n-ai să știi niciodată cum arată infinitul. În atâta concretețe, atâta abstracțiune.” [Iuga, 2010: 7] Cele două părți ale jurnalului, *Fasanenstrasse 23* și *Stuttgarter Platz 22*, trasează limitele renegocierii identitare - spațiul exterior berlinez și literatura însăși - locul în care se manifestă „le fascination du je et de ses doubles ou l'éclatement des formes de représentation textuelle du soi” [Francis, 2003:152] În termenii Norei Iuga, „Cel mai grozav scriu în cap, mergând pe stradă; așa am scris și prima parte din jurnalul berlinez *Fasanenstrasse 23*, pe bănci în parcuri, prin trenuri, în cimitir la mormântul lui Kostas Venetis, pe terase, prin bistrouri, dar acum trebuie să scriu în casă, la birou. [...] Poate de aceea Berlinul meu din *Stuttgarter Platz 22* este mai scump la vedere, pentru că îl văd din ce în ce mai des de la fereastră. Dar de fapt, nici nu scriu despre Berlin, scriu despre mine și e normal, pentru că Berlinul e doar o mică parcelă, inclusă printr-un partaj arbitrar unui teritoriu nelimitat numit *Nora Iuga*.” [Iuga, 2010: 157-158]

Note finale

[1] Acest articol a fost elaborat în cadrul proiectului „Soluții digitale inteligente pentru cercetarea și diseminarea literaturii române vechi și premoderne”, acronim INTELLIV, cod PN-III-P4-PCE-2021-0300 finanțat de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI).

Referințe bibliografice

Francis, Cécilia Wiktorowicz, 2003, *Récits autofictionnels et autobiographiques au féminin en contexte d'exiguité culturelle*, in Pierre Ouellet, *Le soi et l'autre. L'énonciation de l'identité dans les contextes interculturels*, Les Presses de l'Université Laval, pp.149-168.

Iuga, Nora, 2010, *Berlinul meu e un monolog / My Berlin is a Monologue*, București: Cartea Românească.

Kaufmann, Jean-Claude, 2004, *Ego. Pour une sociologie de l'individu*, Paris: Armand Colin, Paris.

Muñoz, José Esteban, 1999, *Disidentifications. Queers of Color and the Performance of Politics*, University of Minnesota Press.

Nowicki, Joanna, 2001, La question de l'altérité in Europe dans l'interface Est / Ouest. In: L.B. Tachot and S. Gruzinski, eds. *Passeurs culturels. Mécanismes de métissage* (Paris: Maison des Sciences de L'Homme, 2001

Taylor, Charles, 1994, *Multiculturalisme. Différence et démocratie*, trans. in French by Denis-Armand Canal, Paris, Aubier.

Wieviorka, Michael, 2001, *La différence*, Paris : Éditions Balland, Paris.